

**Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen esityksestä
laiksi työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muut-
tamisesta**

Eduskunta on lähettänyt 17 päivänä marras-kuuta 1992 työasiainvaliokuntaan valmistelevas-
ti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 274
laiksi työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta
annetun lain muuttamisesta. Perustuslakivalio-
kunta on eduskunnan päätöksen mukaisesti
antanut esityksestä valiokunnalle lausunnon
(PeVL 27), joka on otettu mietinnön liitteeksi.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet
kuultavina ylitarkastaja Tuija Leminen työmi-
nisteriöstä, neuvotteleva virkamies Tarja Bran-
des Valtion työmarkkinailaitoksesta, ammatilli-
sen koulutuksen päällikkö Antti Virtanen Suo-
men Kunnallisliitosta, lakimies Terhi Mattila
Suomen Yrittäjien Keskusliitosta, ekonomisti
Erkki Laukkanen Suomen Ammattiliittojen
Keskusjärjestöstä, työvoimapolitiittinen asiamies
Pekka Castrén Suomen Työnantajain Keskuslii-
tosta, tutkimuspäällikkö Matti Koivisto Suomen
Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitos-
ta, työvoimapolitiittinen asiamies Martti Huttu-
nen Liiketyönantajain Keskusliitosta ja koulu-
tuspoliittinen sihteeri Heikki Liede Akavasta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan työvoima-
politiittisesta aikuiskoulutuksesta annettua lakia
muutettavaksi siten, että koulutustukea ei mak-
settaisi koulutusaikaisilta lomajaksoilta. Koulu-
tusaikaisten tulojen vaikutus koulutustuen suu-
ruuteen ehdotetaan yhtenäistettäväksi. Koulu-
tustuen ansio-osan saamisedellytyksiä ehdote-
taan muutettavaksi siten, että ansiotukeen oi-
keutetulle lomautetulle henkilölle maksetaan
ansiotuen ansio-osa vasta sen jälkeen, kun hän
on saanut työttömyysturvalain mukaista perus-
päivärahaa tai ansiotuen perusosaa yhteensä 15
päivältä. Koulutustuen ja eräiden sosiaalietuu-
sien yhteensovitusta ehdotetaan täsmennettä-
väksi. Samoin ehdotetaan, että erityistuki pois-
tettaisiin kokonaan. Majoitushankinnoista eh-
dotetaan siirryttäväksi opiskelijoille suoraan
maksettavaan majoittumiskorvaukseen. Lisäksi
ehdotetaan, että koulutushankintojen ulkopuo-
lille rajattaisiin lukio-opintojen lisäksi myös kor-
keakoulututkinnot.

Esitys liittyy erikseen annettuun hallituksen
esitykseen työttömyysturvalain ja työttömyys-
kassalain muuttamisesta.

Esitys liittyy valtion vuoden 1993 talousarvio-
esitykseen.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voi-
maan 1 päivänä tammikuuta 1993.

Työministeriö on kirjeellään 30.11.1992 eh-
dottanut 25.11.1992 tehdyn tulopoliittisen rat-
kaisun johdosta lakiesitykseen muutosta koskien
ansiosidonnaisen työttömyysturvan kaventa-
mistä.

Valiokunta pitää saamansa selvityksen perus-
teella esitystä tässä taloudellisessa tilanteessa
tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valio-
kunta pitää tärkeänä, että taloudellisesti heik-
koina aikoina pyritään mahdollisimman pitkälle
säästöpainesta huolimatta turvaamaan lain tar-
koittamat koulutuspalvelut.

Valiokunta pitää ongelmallisena sitä, että
opiskelunsa aloittaneet eivät ole voineet enna-
koida rahoitus suunnittelussaan esitettyjä muu-
toksia, mutta katsoo kuitenkin olevan tarkoituk-
senmukaista saattaa laki yhtenäisesti voimaan.

Valiokunnan muutosehdotukset

15 §. Valiokunta ehdottaa pykälää poistet-
tavaksi. Pykälässä on ehdotettu koulutustuen
ansio-osan saamisedellytyksiä muutettavaksi sit-
ten, että ansiotukeen oikeutetulle lomautetulle
henkilölle maksetaan ansiotuen ansio-osa vasta
sen jälkeen, kun hänelle on maksettu työttö-
myysturvalain mukaista lomautuspäivärahaa tai
ansiotuen perusosaa yhteensä 15 päivältä lomau-
tuskertaa kohti. Myös työsopimuslain 39 a §:n
mukaisesti työnantajan yksipuolisesti osa-aikais-
tatamat henkilöt ehdotetaan rajattavaksi ansio-
osan saamisedellytysten ulkopuolelle.

Hallitus on 25.11.1992 tulopoliittiseen ratkai-
suun liittyen sopinut palkansaajien keskusjärjes-
töjen kanssa peruuttavansa lakiesityksen kos-
kien muun muassa kolmelta ensimmäiseltä lo-
mautusviikolta maksettavan työttömyyspäivä-

rahan alentamista sekä sovitellun päivärahan saantioikeuden kaventamisesta (HE 289). Koska käsittelyssä olevan lakiehdotuksen 15 §:n muutosehdotukset johtuivat edellä mainituista työtömyysturvalakiin ehdotetuista muutoksista, jotka nyt on peruutettu, ehdotetaan myös 15 §:n vastaavasti poistettavaksi.

19 §. Perustuslakivaliokunta on 28.11.1992 hallituksen esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 27) todennut, että esityksessä ehdotettu koulutustuen poistaminen loma-ajoilta on koulutustuen perusosan ja lapsikorotuksen osalta sellaista valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitettua toimeentulon lakisääteisen pe-

rusturvan heikennystä, että siihen voidaan soveltaa lepäämäänjättömahdollisuutta. Näin ollen valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 19 §:n 1 momentin 3 kohtaa ja 2 momenttia poistettavaksi.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös. Edellä esitettyjen muutosten johdosta valiokunta ehdottaa myös lain voimaantuloa ja soveltamista koskevia säännöksiä tarkistettavaksi.

Edellä esitetyn perusteella työasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta 3 päivänä elokuuta 1990 annetun lain (763/90) 1 §:n 3 momentti, 11 §:n 1 momentti (*poist.*), 17 §, 18 §, 19 §, 22 §:n 2 momentti, 26 §, 28 §:n 1 momentti, 29 §, 30 §:n 1 momentti ja 32 §, sellaisina kuin niistä ovat 22 §:n 2 momentti, 26 §, 30 §:n 1 momentti ja 32 § 21 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1194/90), seuraavasti:

1 ja 11 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

15 §
(*Poist.*)

17 ja 18 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

19 §

Koulutustuen saamisen rajoitukset

Koulutustukeen ei ole oikeutta ajalta, *jolta opiskelija saa:*

1) (*poist.*) sairausvakuutuslain (364/63) mukaista päivärahaa; tai

2) (*poist.*) kuntoutusrahain (611/91) tai työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien tai eläkesääntöjen taikka momentissa tarkoitettujen eläkeohjesäännön mukaista

kuntoutusrahaa taikka ansionmenetyskorvausta tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutuksen tai sotilasvammalain (404/48) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

(3 kohta *poist.*)

(2 mom. *poist.*)

22, 26, 28—30 ja 32 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Opintososiaalisia etuuksia koskevia säännöksiä sovelletaan etuuksiin, jotka kohdistuvat lain voimaantulosta alkavaan aikaan. (*Poist.*) Lain 18 §:n 2 momenttia sovelletaan, jos henkilön työsuhte on päättynyt tämän lain tultua voimaan.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1992

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Lindroos, varapuheenjohtaja Nordman, jäsenet Häkämies, Koistinen, Komi, Kuittinen, Laitinen, P. Leppä-

nen, Mäkipää, Nikula, Rimmi (osittain), J. Roos, Taina, Viljamaa ja Viljanen sekä varajäsenet Hiltunen, Koskinen (osittain), Muttilainen ja Vanhanen.

Vastalause

Hallituksen esitys n:o 274 laiksi työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta merkitsee valiokunnan enemmistön esittämässä lievennetyssäkin muodossa merkittävää puuttumista työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen opintososiaalsiin etuuksiin. Erityisen ongelmallista lakiehdotuksessa on se, että se tulee voimaan takautuvasti siten, että myös jo koulutuksensa aloittaneiden etuuksia leikataan.

Työvoimakoulutukseen hakeutunut henkilö on koulutukseen hakeutumis päätöstä tehdessään rakentanut taloudelliset edellytyksensä tietyn tukitason mukaan. Takautuva heikennys tähän tasoon on petos koulutukseen hakeutuneita kohtaan. Pidämme ihmeellisenä sitä, että juhlapuheissaan niin koulutusmyönteiset hallituspuolueiden edustajat eivät suostuneet ehdotukseemme, jonka mukaan voimaantulosään-
nöstä olisi muutettu siten, että heikennykset koskevat vain uusia koulutustukia.

Pidämme myönteisenä sitä, että hallituksen esitykseen sisältynyt koulutustuen poisto lomajoilta on poistettu valiokunnan mietinnöstä. Tämä heikennys olisi leikannut pitkäaikaiseen koulutukseen osallistuvien tuloja noin neljän-

neksellä ja ajanut perheet toimeentulotuen varaan kesäaikoina.

Lakiehdotuksen 17 §:n mukaan laista poistettiin perheen suuruuden ja taloudellisten olosuhteiden perusteella maksettava erityistuki. Tämä tuki on kohdentunut monilapsisille ja vähävaraisille koulutettaville. Leikkausesitys on osoitus nykyisen hallituksen systemaattisesta vähävaraisimpiin väestönosiin kohdistuvasta leikkauslinjasta. Viitaten perustuslakivaliokunnan lausuntoon liitettyyn erävään mielipiteeseen katsomme, että tämä erityistuki kuuluu kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten perusturvaan.

Lakiehdotuksen 18 §:ssä laajennetaan niiden tulojen piiriä, jotka vähentävät koulutustukea, ja 19 §:ssä laajennetaan koulutustuen saamisen rajoituksia. Nämä laajennukset ovat mielestämme kohtuuttomia, ottaen erityisesti huomioon sen, että hallitus samalla kiristää työttömyysturva-etuuksien ja muiden etuuksien yhteensovitysta, mikä heijastuu suoraan koulutustukeen.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1992

Reijo Laitinen
Eila Rimmi

Pekka Leppänen
Lea Mäkipää
Marja-Leena Viljamaa

Jukka Roos
Reijo Lindroos

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Liite

Helsingissä

26 päivänä marraskuuta 1992

Lausunto n:o 27

Työasiainvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 17 päivänä marraskuuta 1992 hallituksen esityksen n:o 274 laiksi työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta työasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa työasiainvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina ylitarkastaja Tuija Leminen työministeriöstä, professori Mikael Hidén, professori Antero Jyräniemi, oikeustieteen tohtori, lainsäädäntöjohtaja Matti Niemivuo, professori Ilkka Saraviita, oikeustieteen tohtori Martin Scheinin ja professori Kaarlo Tuori.

Käsiteltävään asian valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunoittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annettua lakia niin, että koulutustukea ei makseta koulutusajaksiltaan lomajaksoilta. Lisäksi muun muassa koulutusaikaisten tulojen vaikutusta koulutustuen suuruuteen yhtenäistettäisiin; koulutustuen ansio-osan saamisedellytyksiä muutettaisiin niin, että ansiotuen ansio-osa maksetaan vasta sen jälkeen, kun tukeen oikeutettu lomautettu henkilö on saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai ansiotuen perusosaa yhteensä 15 päivältä; erityistuki poistettaisiin kokonaan.

Esitys liittyy eduskunnalle annettuun hallituksen esitykseen työttömyysturvalain ja työttömyyskassalain muuttamisesta sekä valtion talousarvioksi vuodelle 1993.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa todetaan, etteivät koulutustuen saamisedellytysten muutokset ole sellaisia toimeentulon lakisääteis-

tä perusturvaa heikentäviä muutoksia, joiden tähden lakiehdotukseen olisi sovellettava valtioväliväljärjestyksen 66 §:n 7 momentin mukaista leppäämäänjättämismahdollisuutta. Perusteluissa viitataan myös lain ehdotettuun voimaantulotapaan, jonka johdosta erityistuki ja lomajaksojen aikainen koulutustuki lakkaavat myös niiltä opiskelijoilta, jotka ovat aloittaneet koulutuksen ennen lain voimaantuloa. Esityksessä katsotaan, ettei tämä vaadi lakiehdotuksen käsittelemistä vaikeutetussa säätämisyjärjestyksessä. Hallitus on kuitenkin edellä mainittujen seikkojen tulkinanvaraisuuden vuoksi pitänyt suotavana, että asiasta pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Valiokunnan kannanotot

Lain voimaantulo

Työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiset opintososiaaliset etuudet ovat sellaisia sosiaalisia avustuksia, joiden on valiokunnan tulkintakäytännössä katsottu nauttivan hallitusmuodon 6 §:stä johtuvaa omaisuusdensuojaa vain maksettavaksi erääntyneiltä osiltaan. Lain voimaantulosäännös ei oikeuta puuttamaan etuuksien tällaisiin eriin, eikä lakiehdotusta käsiteltäessä näin ollen ole noudatettava valtioväliväljärjestyksen 67 §:ssä säädettyä järjestystä.

Toimeentulon lakisääteinen perusturva

Syyskuun 1 päivänä 1992 voimaan tulleen valtioväliväljärjestyksen 66 §:n 7 momentin mukaan voidaan lakiehdotus panna leppäämään, jos kysymyksessä on ehdotus sellaiseksi laiksi, joka heikentää toimeentulon lakisääteistä perusturvaa, eikä ehdotus koske verosta säätämistä tai valtiosopimukseen sisältyvien määräysten hyväksymistä.

Toimeentulon lakisääteisellä perusturvalla tarkoitetaan asianomaisen hallituksen esityksen n:o 234/1991 vp perustelujen mukaan "vain luonnolliselle henkilölle maksettavia rahamääräisiä toistuvaisuorituksia ja vain sitä osaa sosiaaliturvasta, jolla pyritään takaamaan yksilön toimeentulolle välttämätön elintaso". Näissä perusteluissa olevassa perusturvaetuksia koskevassa luettelossa, jota perustuslakivaliokunta mietinnössään n:o 7/1992 vp luonnehti mahdollisimman kattavaksi tarkoitetuksi vähimmäisluetteloksi, ei ole mainittu työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisia etuuksia.

Esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen käsitteilyjärjestyssä arvioitaessa on kuitenkin otettava huomioon, että mainittujen perustelujen mukaan toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan kuuluvat työttömyysturvalaissa tarkoitetut peruspäiväraha lapsikorotuksineen sekä ansioon suhteutetun päivärahan perusosa.

Työttömyysturvalain 8 §:ssä säädetään työtöman velvollisuudesta mennä työvoimaviranomaisen osoittamaan koulutukseen sillä uhalla, että hän menettää oikeutensa työttömyyspäivärahaan. Kun otetaan huomioon työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen koulutuksen tällainen kytkentä työttömyysturvaan, on valiokunnan mielestä lähtökohtaisesti katsottava, että lain mukainen koulutustuki sisältyy valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitettuun toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan samoin perustein kuin edellä mainitut työttömyysturvalain mukaiset etuudet. Näin ollen asiaa on arvioitava toimeentulon lakisääteisen perusturvan kannalta siltä osin kuin muutokset koskisivat perustukena tai ansiotukena maksettavaa koulutustukea taikka koulutustuen määrää korottavaa lapsikorotusta. Sen sijaan esimerkiksi lain 17 §:n mukaista erityistukea, jolla ei ole vastinetta työttömyysturvajärjestelmässä, ei valiokunnan mielestä tule lukea valtiopäiväjärjestyksessä tarkoitetun perusturvakäsitteen piiriin. Siksi esityksessä ehdotettu erityistuen poistaminen ei vaikuta lakiehdotuksen käsitteilyjärjestykseen.

Edellä mainitun hallituksen esityksen n:o 234/1991 vp johdosta antamassaan mietinnössä n:o 7/1992 vp perustuslakivaliokunta hyväksyi uudistuksen lähtökohdaksi esityksen taustalla olevan ajatuksen institutionaalisen suojan antamisesta tietyille etuuksille. Samalla valiokunta kuitenkin totesi, että "suojan institutionaalisen luonteen estämättä voitaisiin ilman lepäämään-

jättämismahdollisuutta esimerkiksi tarkistaa jonkin verran jonkin suojan piiriin sinänsä luet-tavan etuuden saamisedellytyksiä ja vähäisesti sen suuruuttakin, kunhan etuuden edelleenkin saisivat riittävän suurena ne, joille se kokonaisuutena arvioiden on välttämätön toimeentulon perusturvan kannalta". Niin sanottua ansiosidonnaista turvaa tarkoittaen valiokunta jatkoi: "Suojan institutionaalista luonnetta varsinaisesti muuttamatta tulee toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan lukea myös perusteluissa mainittuja vähimmäisetuuksia vastaavat ansioon suhteutetut etuudet sellaiselta osaltaan, joka yhdessä vähimmäisetuuden kanssa vastaa täyden kansaneläkkeen suuruisia toimeentulotasoa."

Perustuen suuruus ja lapsikorotuksen määrät määräytyvät työttömyysturvalain säännösten mukaisesti. Täysimääräinen perustuki on tällä hetkellä 2 494 markkaa kuukaudessa ja lapsikorotus esimerkiksi kolmilapsisessa perheessä on 44 markkaa päivältä.

Lakiehdotus ei kohdistu ensinkään koulutustuen lapsikorotukseen.

Lakiehdotuksen 19 §:n 1 momentin 3 kohta johtaa siihen, että koulutustukea ei lainkaan makseta siltä ajalta, joka on koulutuksen hankintasopimuksessa määritelty lomajaksoksi. Esityksen perusteluista ilmenee, että esimerkiksi nuorisooasteen koulutuksessa lomajakson pituus voi vaihdella kahdesta jopa neljään kuukauteen.

Työttömyysturvalain 5 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaan työttömyyspäivärahaan ei ole oikeutta päätoimiseksi opiskelijaksi katsottavalla henkilöllä. Ehdotettu sääntely vaikuttaa niin, että työvoimapolitiittisessa aikuiskoulutuksessa oleva henkilö menettää koulutustuen loma-ajalta eikä hän työttömyysturvalain mainitun kohdan mukaan ole tältä ajalta oikeutettu työttömyysturvaan. Sääntelyn tällaista kokonaisvaikutusta on, kun edellä mainituin tavoin otetaan huomioon myös työttömyysturvalain 8 §:n säännökset, pidettävä sellaisena toimeentulon lakisääteisen perusturvan heikennyksenä kuin valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitetaan. Lakiehdotus voidaan-kin 19 §:n 1 momentin 3 kohdan takia jättää lepäämään.

Työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukainen ansiotuki muodostuu perusosasta ja ansio-osasta. Ansiotuen perusosa on yhtä suuri kuin täysimääräinen perustuki. Kun otetaan huomioon, että täyden kansaneläkkeen määrä vaihtelee nykyisin 2 028 markas-

ta 2 413 markkaan ja että perusosa on 2 494 markan suuruinen, ei ansio-osa valiokunnan mietinnössä n:o 7/1992 vp ansiosidonnaisesta turvasta esitetyn perusteella kuulu toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan. Siksi ansio-osan saamisedellytysten tiukentaminen ehdotetulla tavalla ei vaikuta lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä ja että se mainitun pykälän 7 momentin säännökset huomioon ottaen voidaan jättää lepäämään.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Zyskiewicz, jäsenet Jansson, Jääteenmäki, Kaarilahti, Kek-

konen, Laine, J. Leppänen, Moilanen, Näsi, Varpasuo, Vistbacka, Vähänäkki ja Väistö sekä varajäsenet Helle, Kautto ja Saastamoinen.

Eriävä mielipide

Säätämisyjärjestystä koskevan johtopäätöksen osalta yhdyimme valiokunnan enemmistön omaksumaan kantaan. Mielestämme valiokunnan lausuntoon olisi tullut liittää kuitenkin kannanotto myös eräistä muista esitykseen sisältyvistä toimeentulon lakisääteistä perusturvaa heikentävistä säännösehdoista.

Esityksen 17 §:n mukaan laista poistettaisiin perheen suuruuden ja taloudellisten olosuhteiden perusteella maksettava erityistuki. Monilapsiset ja vähävaraiset opiskelijat voivat koulutustuen lisäksi saada tätä tukea. Erityistuki on veronalaista tuloa ja se on suuruudeltaan 40 markkaa päivässä (860 markkaa kuukaudessa). Käsitksemme mukaan, jota vahvistaa myös asiantuntijalausunnoissa esitetty, erityistuki voidaan rinnastaa — koulutustuen lapsikorotuksen ohella — työttömyysturvalain 24 §:ssä tarkoitettuun lapsikorotukseen.

Myös lapsikorotus on valtiopäiväjärjestyksen muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 234/1991 vp) luettu toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan, joten tämän esityksen osalta säätämisyjärjestysratkaisu olisi tullut perustaa myös tähän heikennykseen ja mainita se lausunnon perusteluissa. Sosiaalietuuksien lapsikorotuksissa on kysymys lapsen huoltajuuden perusteella maksettavista lisistä, jotka menevät lapsen aiheuttamiin — yksinäisen menoihin nähden — suurempiin perheenhoitokuluihin.

Työvoimapolitiisessa aikuiskoulutuksessa erityistukea maksetaan korvaamaan osittain vähävaraisimpien huoltajien koulutuksenaikaisia elatusmenoja. Tukeen on oikeutettu vain sellainen opiskelija, jolla on vähintään neljä huollettavaa lasta tai jolla on kolme huollettavaa lasta ja perheen veronalaiset tulot koulutustuki mukaan lukien ovat kuukaudessa yhteensä alle 6 880 markkaa. Esimerkiksi kahden aikuisen perheessä, jossa toinen on aikuiskoulutuksessa ja saa koulutustuen sekä kolmen lapsen perusteella varsinaisen koulutustuen lapsikorotuksen (3 440 markkaa kuukaudessa), voi toinen puolisoista saada vain 3 440 markan suuruisen kuukausitulon, jotta 860 markan erityistukea voitaisiin maksaa. Tuen edellytykset ovat siis erittäin kiireät jo tällä hetkellä, ja tuen poistaminen merkitsee kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien perusturvaan puuttumista.

Erityistukeen oikeutetun perheen kannalta erityistuki on heidän perusturvaansa. Perheoikeudellisten säännösten mukaan vastaa lapsen huoltaja eli koulutustuen saaja myös omalta osaltaan lastensa elatuksesta. Tarkasteltiinpa toimeentulon perusturvan suojan määrittämiä sitten institutionaalisen tai markkamääräisen tason kriteerein, erityistuen poistaminen merkitsee tuen saajan lasten perusturvan olennaista heikennystä.

Lisäksi vastaavalla tavalla valiokunnan lausunnon perusteluosassa lepäämäänjättämismah-

dollisuutta — eli VJ 66 §:n 7 momentin edellyttämää sääätämistäjärjestystä — olisi tullut perustella esityksen 19 §:n 2 kohdan ja 18 §:n heikennyksillä.

Esityksen 19 §:n 2 kohdan mukaan koulutustukeen ei olisi enää oikeutta ajalta, jolta opiskelija saa kuntoutusrahalain mukaista kuntoutusrahaa tai sitä vastaavaa ansionmenetyskorvausta. Vastaavasti esityksen 18 §:n mukaan koulu-

tustukea vähentävien tulojen piiriä laajennettaisiin lakisääteisillä etuuksilla ja sivutyötuloilla.

Molemmat esitykset koskevat myös valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa suojattua lakisääteisen toimeentulon perusosaa eli työvoimapoliittisessa koulutuksessa olevan perusturvaa. Lain lähtökohta on perusturvan takaaminen työvoimapoliittisessa aikuiskoulutuksessa olevalle.

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 1992

Ensio Laine
Tarja Kautto

Esko Helle
Matti Vähänäkki

Raimo Vistbacka
Antero Kekkonen

